
 Za Jaroslavem Smolkou
 († 19. 8. 2011)

Jaromír Havlík

Prof. PhDr. Jaroslav Smolka, DrSc. opustil řady české muzikologické, skladatelské a akademické obce Hudební a taneční fakulty AMU 19. srpna ve věku 78 let. Jeho odchodem přišla česká hudební kultura nepochybně o další ze svých významných a doslova legendárních postav. Jaroslav Smolka se narodil 8. dubna 1933 v Praze. Po maturitě (1951) studoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy hudební vědu a historii u M. Očadlíka a A. Sychry. Souběžně s univerzitou studoval v letech 1953–55 skladbu a hudební teorii u V. Dobiáše, V. Trojana a K. Janečka na Hudební fakultě AMU. Jeho diplomní spis o Ladislavu Vycpálkovi (1956) se stal východiskem jeho kandidátské disertace o české kantátě a oratoriu v období mezi dvěma světovými válkami, vypracované ve vědecké aspirantuře u M. Očadlíka. Za ni získal v roce 1964 titul PhDr. a vědeckou hodnost kandidáta historických věd (CSc.). V roce 1993 mu Masarykova univerzita v Brně udělila hodnost doktora věd (DrSc.).

Už během studií působil v letech 1954–55 jako asistent katedry hudební vědy FFUK, v letech 1956–62 pak v Gramofonových závodech jako redaktor, dramaturg a hudební režisér. Od roku 1962 se Smolkovým hlavním a celoživotním působištěm stala Hudební (dnes Hudební a taneční) fakulta

AMU, kde působil jako pedagog dějin hudby a hudební teorie: odb. asistent 1962–69, docent 1969–1990, profesorem byl jmenován 1991. Od roku 1994 byl prof. Smolka též hlavním pedagogem nového studijního oboru Hudební režie, který na HAMU vznikl právě z jeho iniciativy. V letech 1991–2004 byl vedoucím Katedry teorie a dějin hudby, v letech 1997–2004 stál v čele Ústavu teorie hudby HAMU jako jeho ředitel. Po akreditování doktorského studia oboru Hudební teorie na HAMU (1995) byl až do roku 2011 prvním předsedou Oborové rady tohoto studia.

Vedle pedagogické činnosti na HAMU působil i v mnoha jiných institucích, např. ve vydavatelství Panton, v letech 1996–2001 byl dramaturgem České filharmonie, významně se spolupodílel na vzniku hudebního oddělení Gymnázia Jana Nerudy v Praze, pokračoval i v práci hudebního režiséra. Přitom všem vyvíjel ustavičnou vědeckou, uměleckou a publicistickou činnost.

Prof. Smolka imponoval šíří a hloubkou svých vědomostí i všestranností svých odborných zájmů. Nadto byl člověkem nesmírně pracovitým, který své životní krédo „nulla dies sine linea“ každodenně naplňoval s příkladnou poctivostí a zaujetím pro věc. Jeho tvůrčí odkaz je díky tomu obdivuhodně rozsáhlý: drobné publicistické texty

– recenze, kritiky, texty ke koncertním programům, rozhlasové pořady jdou do stovek, vedle nich pak stojí velká díla muzikologická. Podrobný seznam Smolkových prací uvádí jeho osobní heslo v Českém hudebním slovníku osob a institucí (www.ceskyhudebni-slovník.cz/slovník/).

Centrem Smolkova vědeckého zájmu se stal především Bedřich Smetana. Smolka byl mimo jiné členem autorského týmu připravujícího vícesvazkovou monografii *Dílo a život Bedřicha Smetany: z pěti vydaných svazků napsal knihy Smetanova vokální tvorba (1981 za ni obdržel cenu Českého literárního fondu) a Smetanova symfonická tvorba. Smetanovské problematice věnoval ovšem i řadu dalších spisů. Druhou dominantou Smolkova badatelského zájmu byl Jan Dismas Zelenka, o němž napsal vůbec první českou monografii. Rovněž Smolkovo skladatelské dílo je rozsáhlé a žánrově všestranné: zahrnuje m.j. operu, symfonii, violoncellový koncert, 4 smyčcové kvartety a mnoho dalších komorních i vokálních kompozic. Rozsáhlé a hodnotné dílo Jaroslava Smolky patří k hodnotovým pilířům naší kultury. Hudební a taneční fakulta AMU přichází o věhlasného a respektovaného pedagoga, který se za 49 let svého působení stal doslova jednou z legendárních, nezapomenutelných postav fakulty. Odešel na vrcholu svých tvůrčích sil a doslova uprostřed práce. Svůj poslední dokončený rukopis o Ladislavu Vycpálkovi, který vychází v tomto čísle *Živé hudby*, odevzdal do redakce dva měsíce před svou smrtí.*

Dovolím si ještě krátké osobní vyznání: Jaroslav Smolka, s nímž jsem měl to štěstí se znát a postupně i přátelit více než třicet

let, bude – a po zásluze – vždy vzpomínán především pro své významné dílo muzikologické a skladatelské. Jelikož mi nebylo dáno do vínku umění truchlit, chtěl bych na konec připomenout ještě jinou charakteristickou položku Smolkovy osobnosti, totiž jeho smysl pro humor, ba přímo zálibu v humoru, humoru vytříbeném, vysoce intelektuálním a ponejvíce (jak jinak) zaměřeném opět především na hudbu a realie s hudbou spjaté. Smolka disponoval nejen udivujícími vědomostmi, nýbrž i úžasnou fantazií a fabulační schopností, s níž vymýšlel své historky, anekdoty, eseje. Napsal mnoho skvěle „napadnutých“, s neodolatelnou logičností vypointovaných, byť neskutečných a krásně fantasmagorických příběhů o hudbě a věcech tak či onak s hudbou souvisejících. Dával jim často podobu odborných referátů a studií, jimiž vždy dokázal kultivovaně pobavit společnost svých přátel na rozmanitých (jím zpravidla iniciovaných) „seminářích“ a „odborných konferencích“ pořádaných k oslavám a kratochvilím nejrůznějšího druhu. Jelikož mám od dětství stejnou zálibu a podobné sklony, naučil jsem se dotýcnou vlastnost a mohutnost Smolkovy osobnosti obdivovat a její plody si užívat neméně tak, jako jeho díla vážná. Nejenom v tomto byl pro mne Jaroslav Smolka spřízněnou duší – ač jsem se mu s tím takto otevřeně vlastně nikdy nesvěřil. Tato položka Smolkovy tvůrčí aktivity byla nepochybně nejen zdrojem jeho až nakažlivého životního optimismu a vitality, nýbrž i, jak se domnívám, vydatným energetickým zdrojem napájejícím jeho seriózní tvůrčí činnost ve všech dotčených oborech. Dojde-li jednou (a já bych si to moc přál) k soubornému

vydání Smolkových sebraných spisů, neměla by tato složka jeho odkazu být pomínuta. Teprve spolu s ní bude obraz osobnosti

Jaroslava Smolky jako prvotřídního odborníka, vědce, umělce i – řečeno s Vladimírem Helfertem – jako dobrého člověka, úplný.

